

23
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΤΛΑΣ
Αριθ. Έρωτ. *11899 III 46/1970*

A!
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

14-15 Φεβρουαρίου 1970.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις).... **Λίστα**
 (παλαιότερον ὄνομα: ... **Λίστα** ...), Ἐπαρχίας ... **Φιλιάτων**
 Νομοῦ ... **Θεσπρωτίας** ...
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος: **Ἐλευθέριος Δαβῆς** ... ἐπάγγελμα ... **Διμοδίτης**
 Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις ... **Λίστα Κεραμίδας - Θεσπρωτίας** -
 Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον: ... **6 (ἔξ) μηνῶν** -

3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες:

- α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον **1) Ἀντωνίου Νικολάου τῷ Χρυσῷ**
 ἡλικία ... **91** ... γραμματικαὶ γνώσεις ... **Δ' Δημοτικῆς** ...

2) Βασίλη Πλόκα, ἡλικίας 68 ἐτῶν, Δ' Δημοτικῆς - Λίστα -
3) Κωνσταντῆ Μπουρλά, ἡλικίας 80 ἐτῶν, Δ' Δημοτικῆς
 τόπος καταγωγῆς: **Λίστα -**

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ βοσκήν ποιμνίων; **α) Αἰ. πατιστικαὶ περιοχαὶ διὰ σποράν**
β) αἱ ἀφονοὶ διὰ βοσκῆς ποιμνίων ...
 Ὑπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστήματα; **ἡ ἀν. χωριστά, -** ...
- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα, δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας ("Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητες· δ) εἰς μονὰς κλπ. **ἡ ἀν. ἢ κων. ἐν φυσικῶν πρόσωπων, χωρικοῦ, -** ...
- 3) Ὁ πατήρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν του; **ἡ ἀν. Διενέφεροτο μετὰ τῶν**
ὁ ἀν. τῶν τῶν - ...

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ;

... εἰς ἀμφοτέρας τὰ ἐρπαιώδη ...

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; ... ὅχι, ἐξ ἐργασίας καὶ κέρους ...

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι ἐργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ;

... τοιαῦτα δὲν ὑπάρχον ἐν τῇ Περιφερείᾳ ...
... τῶν ...

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.) ... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ τῶν θέσις ; ...

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα ;) ...

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάζονται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὰ θερίσματα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ;

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ;

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνέυρεσιν ἐργασίας ; ... εἰς τὰ ἑλθόντα ...

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται ... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρამατευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; ...

ὁλοῦντος τὰ ἔτη, κυρίως ἐκ τῶν ἀρτοποιῶν καὶ ἀρτοποιῶν - (Συμβαλλόντων σὺν ...)

— 2 —
ἐν ἑσθύνει καὶ περὶ τῶν ὑπάρχον 100 περίπου ἀρτοποιῶν καὶ λιδοκτῶν

- δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμῖδος μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;

... Ε. λ. ποι. κ. ο. τ. ο. ... με ζωϊκὴν κόπρον.
... κ. α. λ. ... —

- 2) Πότε ἐγινε τὸ πρῶτον χρήσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ... μετὰ τὸ ... 1855

- ε'. 'Απὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; ... ἐν τὰ 1855 ... σ. κ. ε. λ. ... ο. ε.

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).
Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;
Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; ... ἐχρησ. ποι. κ. ο. τ. ο. ... μετὰ τὸν θερισμόν ... ο. ε. λ. ... ο. ε.

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

- 1..... 4..... 7..... 10.....
2..... 5..... 8.....
3..... 6..... 9.....

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) ... ποτὲ —
3) Μηχανὴ θερισμοῦ ... ποτὲ —

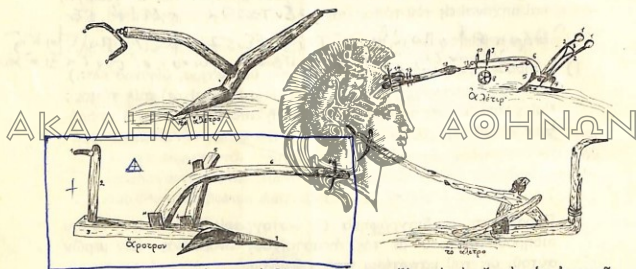
4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν).....^μ 0.Χ.1.....

5) Μηχανή άλωνισμού^μ 0.Χ.1.....

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον

Τὸ κατ'εξέχουσι μόνον τὸν ὁ φαρμακ...
καὶ τὸ συνυπονοεῖται. Πάλιν. Χ.ρ.δ.ν.κ. -

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. ΧΕΙΡΟΛΕΒΑ	6. ΚΟΝΤΑΡΙ	11.
2. ὉΡΘΕΙ	7. ΣΤΕΡΕΩ	12.
3. ΤΑΚΤΥΝΙ	8. ΚΟΝΤΑΡΙ	13.
4. ΠΕΡΚΟΜΑ	9. ΕΤΕΡΑ-	14.
5. ΠΕΡΟΝΗ	10.	15.

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νά μεταβάλετε τήν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησην).

- 4) Τὸ ὑνί. Τὸ ὑνί τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς
διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὄλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιῶν ; δηλ. τῶν
χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφῆ-
σατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὑνί (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν
εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

... Τὸ ὑνί τοῦ ξυλίνου ἀρότρου... εἶδῶν... εἰς ὅλα τὰ
εἶδη τῶν χωραφιῶν. —

ὑνί

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; ... κατὰ τὸν...

6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου; ...

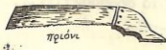
χειρὶς

σπάθη

κατασκευή

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου
(π.χ. σκεπάρι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαί κλπ.).....

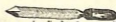
... σκεπάρι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαί...
πριόνι. —

πριόνι

ἀρίδι

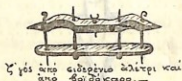

ἀρνάρι ἢ ξυλοφαί (ἀρνάρι)

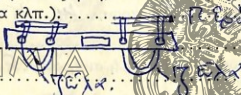
8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται): βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. . . *π. α. ν. τ. ο. τ. ε. . . β. ο. ε.* : -

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; . . . *π. α. ν. τ. ο. τ. ε. . . β. ο. ε.* : -

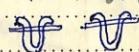
9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἢ το (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;
Β. ε. β. α. ἡ. . . δ. . . ζ. ν. φ. ὁ. . . π. α. ρ. α. ἰ. . . τ. η. τ. ο. . . -

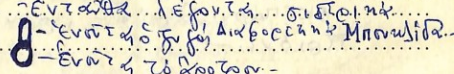
Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεῦλες, πιζεῦλια κλπ.). *π. α. ρ. α. ἰ. . .*

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). . . *ε. ν. τ. α. ρ. α. . . λ. ε. φ. ο. τ. ε. . . σ. ι. δ. τ. ο. ι. κ. α.*

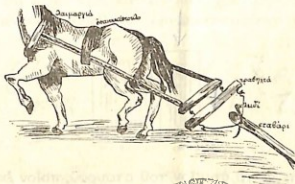

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου ; *ε. ν. τ. α. ρ. α. . . δ. κ. . .*

Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ;

Περιγράψατε καὶ σχεδιάσατε (ἢ φωτογραφήσατε) τὴν σκευὴν,
τὴν ὁποῖαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῶον διὰ νὰ προσδεθῇ
εἰς αὐτὴν τὸ ἄροτρον.....

Ἡ τὴν περὶ αὐτὴν Μουσ. δὲ γίνεται ὁργωμὰ
ἢ σπορά δι' ἐνὸς ζῴου. Σήμερον δὲ δὲ
φινέται... ζινατε.....

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) : 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης
τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος) 2) γυναῖκα 3) ὑπηρέτης. Σημειώσατε ποῖα
ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας.....

ὡρῶν καὶ ζῴων καὶ φινέται —
Σήμερον δὲ οὐδὲν.....

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ
τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε,
εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν).....

πρῶτον ἐβένοντο μετὰ τὴν τοιχικήν τῶν βοδιῶν
καὶ τῶν ἐβένοντο ὁ φῶν, καὶ τότε τὸ ἄροτρον.....

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....

ὁμοίως καὶ ἐν τῷ ξύλινῳ ἄροτρον.....

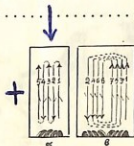
3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ
ὄργωμα μετὰ σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα
τῶν ζῴων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).....

Ναὶ μετὰ σχοινί, ἐβένοντο πολλὰ καὶ
καὶ τὸ ζῶον τῶν ζῴων —

- 4) Σχεδιάσατε πώς γίνεται παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένης αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

ὠρφώνοντο με ἐν αὐλάκι ἐπὶ πλυν-κάτω
καὶ σὺν ἡ περιφερειακῇ. —

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

Σημειώσατε με τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ γίνεται (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὲς ἢ σπορίδες, ντόμιες, σιασιές, μεσοράδες κ.λ.π.);

ἔστιν εἰς τὴν λωρίδα. —

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά); με αὐλακιάν; ... Ναι' —

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῇται ἄροτρον;

Δὲν σκαπνίσκουν. —

- 7) Ποιοὶ τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων με τὸ ὕνι: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ.

καὶ τὸ ὄργωμα τὸ ὕνι ἐν τῶν ὡπὸν βας.
ἐπὶ φανερῇ καὶ κρυφῇ. —

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων.

Διὰ τὸ ὀργῆμα τῶν χωρὰ βίον, πᾶν ἵστοιμὸν δὲ τὸ σῖτον. —
γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημοτριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ.

Ἐφίεντο ἐν ὀργῆμα διὰ σῖτον καὶ ὄλο διὰ τὸν ἀραβό- σιτον. —

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἄνωτέρω)

Τὰ κηπευτικά ἐν τῷ ὀλίγῳ καὶ ἐν τῷ μέτῳ σιταρὶ καὶ τῷ σιταρὶ καὶ τῷ σιταρὶ. —

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰνάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιταρὶ ἢ ἄλλο δημοτριακόν...

Καθὼς ὡς ἔτος καλὰ κηδεύει, ἐν σῖτον. —

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; ... ἀ. ἐν. α. καὶ β. —

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκευὴ χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. τὸ δισάκι εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους;

Ἐκτενέστερον αὐτὸ σκευὴ καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐλαμβάνεται ὁ σπῶρος. —

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχόν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρουτία) κ.ἄ. καὶ τὸ ὑνὶ κατὰ τὴν ἀροτριάσιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῇ σιδηρᾷν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ;

Μὲ βουκέντρον, ἢ τὴν ἑβρῶν περι-
 τισφένον πέτελον εἰς τὸ ἐν ἄκρον καὶ
 ἐν ἡεστῶν σιδηρῶν διὰ τὴν ἑβρῶν

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα);

Ναί

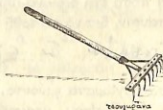
3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματα τινῶν ἐκ τούτων):

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

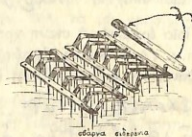
βουκέντρον

περιτρισφένον

ὁ βελαντέος ἢ τσαπί

σκάφη ἐπιτερεῖα

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ. ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποὺ ἐκτελοῦν

Τὸν ζευγολάτην βοηθοὶ εἰς τὸ ὄργωμα τὴν οἰκο-
γενεῖαν, σὲν εἶχε αὐτὸς ἰδιωτὲρα ὄνο-
μασιν.

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπο-
ρὰν ὁσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου
εἶδους.

Τὰ ὁσπρία ἐκαλλιεργεῖτο ἐν τῇ καὶ ἔργον, τὰ
ἢ τὸ ὅτι ἔργον αὐτῶν.

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφᾶς τῶν
ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ά.

Ἐκαλλιεργεῖτο τὰ πλέον ἐν τῇ.

- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμή-
λων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιῆς (βραγιῆς)
καὶ ἄλλως.

Τὰ γεωμήλα ἐκαλλιεργεῖτο ἐν τῇ, ἐφ' ἧς ἐκείνη
κατὰ τὸν καιρὸν.

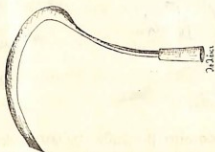
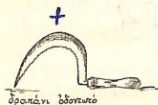
Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά.
(Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)

Μὲ δρεπάνι καὶ δόντι. —

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....

Χρησιμοποιώντας καὶ σὺν ἑρμ. τ. φ. δρεπάνι καὶ δόντι διὰ τὴν θερίσιν.

ἢ καὶ ἄλλων ἐργαλείων...

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ με ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα).....

ἡτοιμάθη δὲ ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ 1950. —

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....

ὀδοντωτή. —

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....

ὡς εἶχε ἰδίαν ἐξέλιξιν.

ἡ χειρολαβὴ αὐτοῦ ἐξέλιξιν.

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.)

1) ἡ φάρμακον τοῦ ἀπὸ τοῦ πληροῦς τοῦ ἀνθρώπου -

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιδῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.)

οὐκί... δι' ἐκριζώσεως ἀλλὰ διὰ κοπῆς τῆς τριτοῦς ἢ καὶ καμινά. -

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ.

2) Οἱ λίαν τοῦ καμινάζοντος τῆς μέσης. -

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσι) εἰς τὸ χωράφι μαζί μὲ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦ τὰ δράγματα (δραξιές, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχύων καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα ;

Οἱ ἴδιοι οἱ θεριστὰς ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα. -

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα ; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχύων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

Τὰ δράγματα μένουσι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, κατὰ τὴν οὐρανίαν πρὸς τὴν καὶ τὰ ὅσα -

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές.

... εν τω δε καινουτε χειροβαλα...

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποῖοι θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλου τόπου καὶ ποῖον ;

... θερίζουν εν δε η και γυναίκες
μαζί...

- 2) Πώς ἡμείνοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀπακοπήν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἄνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε με τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν).

Δέν ξεραζοντο ερχεται, διότι οι
αφροί... και οι... Τα εθερίζουν μό-
νοι... οι... διωκουν οι...

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λουντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ;

... οχι... ουν εν εφεν εν τα χει-
ρας των, απ' αυτε εζων εν την κει-
σιν των...

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

Ὁχι... ὅτε ἐφίνετο τὸ σταχύνει... ἔρχι-
ζεν καὶ ὁ θερισμός... ..

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά.

Ναί : ὅπου 1) τὰ κλερώτων 2) Σιτάρι-
μον... Ρερέ ή ή κ ν ο... κ λ π... ..

- + 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθήριστοι ; (Εἷς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάσαν, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον... ..

Τῶν τῶν λίστη... ἐν ἄρηνον κέρη...
Τῶν χωρῶν... ἀθήριστον... ὑπό τῶν περὶ
τὰ ὅπως ἐλάμβανον... σταχύν καὶ ἐπλεον
σταυρὸν, ὃν καὶ ἐτοποθετοῦν... ἐν τῷ
ἐκόνισμα τῶν σταχύν... ..

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύν.

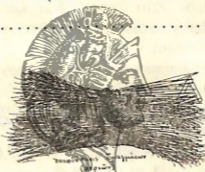
- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἥτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυν εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Ἀνατόμος... ἔβανον πρὸ ξήραν... ἐν
ἐπρεπε νὰ μείνουν, ἀλλὰ... ἔρχιζε...
ὅτι τὸ δεμάτιασμα... ..

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πώς ἐδένοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδῆς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Ἦνταν δὲ ἡ πύραυλος πολλή. Ἐν αὐτῇ
 καὶ ὁ ἴδιος μετόπισθε.
 Ἐδένοντο μὲ βούελα καὶ μὲ σπάρτα.
 Ἐφ' ἧλθον δὲ ἐκαστοκοποιῶντες.
 Κατὰ τὸ σταλὸν οἱ στήχας ἦσαν οἱ.
 Ἀπὸ τῶ ἑνὸς μέρους. π.χ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΘΕΛΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο;.....
- Συνεκεντρώνοντο. Εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀγροῦ.
 Περὶ πέντε ἢ ὀκτώ. Ἐφ' ἧλθον. Ἐτοποθετοῦντο.
 ὅς τὸ ἑνὸς ἐπὶ τῷ ἑξήκοντι.

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς. ἢ Ἀκριβῶς ἐν
 φεβριλίῳ... Πάντων πρὸ τοῦ 1912...
 τὸ φύτεμα γίνεται πρὸ τοῦ 20 Ἰουλίου
 φεβρουαρίου... -

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεω-
 μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
 ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
 ἄρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
 φωτογραφίαν.

ἢ Ἐξαγωγή ἐγίνετο μὲ τὴν σκαπάνην
 καὶ τὸ κῶλυζέριον... σχῆμα...

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυρθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
 χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανὸν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν
 ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
 κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ.

Ὅχι. Μόνον μὲ σανὸν.

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
 σαν κ.ά.). ἢ Ἐθερίζετο κατὰ τὸ 20 Ἰουλίου. Μετὰ
 καὶ μετὰ ἐπὶ αὐτοῦ.
 (Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
 ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
 κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) ... τὸ χόρτον ἔμοιζέτο ἐν
 στίβῳ ... καὶ ἔτο παθεῖτο ἐν μὲν γυναικῶν
 ἐν σκῆμα κώων· τι·χ·...

Γ' ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς ἄλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἄλωνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

... Μετεφέροντο ἐν τῷ αὐλῶνι...

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἄλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως;

Καλεῖται θεμωνιά... Δὲν ὑπάρχει...
 καθωρισμένον τρόπον τοποθετήσεως...

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἄλωνι διὰ τὸν ἄλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἄλωνι;

Ἐν πᾶσι ἀνέκαθεν...

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἄλωνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν;

Κατεσκευάζετο ἐν τῇ αὐλῇ τῆς οἰκίας...

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις τοῦ, δηλ. με ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

ἀνήκε εἰς πολλὰς οἰκογενείας. ἡ δὲ λειτουργία
τοῦ φετινικοῦ, ἡ κ. χρῆσις αὐτοῦ ἐφ' ἑνὸς μὲν τοῦ
σειρὰν, ἡ δὲ ἑξῆς τῶν εἰσοδικικῶν.

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ;

Ἀρχεται περὶ τὸν 5^{ον} Ἰουλίου καὶ λήγει
τὸν 20^{ον} τοῦ αὐτοῦ μηνὸς (ἐορτὴν τῆς Πρωτοῦ Ἡμερᾶς).

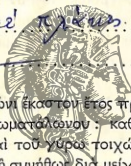
- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον
ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
δίασμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

Ἐστρωμένον μὲ πλάκας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ
ἀλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνο)· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων)

Ἐπισκευάζεται διὰ μείγματος κόπρου
βοῶν καὶ ἀχύρων καὶ τῆς τῆς κρυφ.
δραστικότητος μετὰ τὴν πλάκων.

- 9) Ἡ ὡς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξις τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ;

Ὁχι. (Ἀρχαὶ καὶ νῦν εἶναι
ἐορτή).

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχυῶν πρὸς ἀλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἶονδῆποτε ἄλλον.

ἡ ἀρχὴ... φεομένη... ἀπὸ... τοῦ... κέντρο (ἐξ...
... πρὸς τὴν... περὶ...
... οἰστάχην... ἐβλίσαν... πρὸς... τοῦ... κέντρον...

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοπο-
ήσεως ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλώ-
νιου ξύλινος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος σπηγερὸς,
στρούλουρος, δουκάκη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐξαρτῶν-
ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
κῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα...

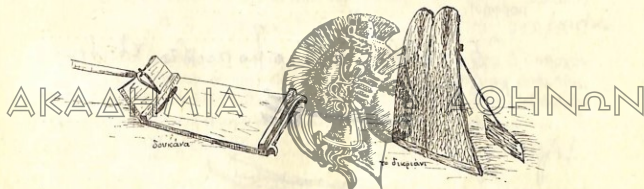
ἡ ἀκριβὴς ἔκφ. ἐφ' ἧς το καὶ ἐν τῷ
τῷ ἀλώνισμῳ.

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
ἀλώνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλινό-
στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινες τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειᾶς,
αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους
εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
μέσον τοῦ ἀλώνιου. Τὰ ἀλώνιζοντα ζῶα περιφέρονται συνδε-
μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειᾶς περὶ τὸν
λαιμόν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
ἀκόμη) ἀλώνισμός κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....

Ἐν τῷ θ' ἐστίνοντο τὰ ἀλωνίζοντα ἥδη
διὰ σκαινίων ἐν τῇ περὶ ἐνδοτε αἰ. β' ὡς
ἔφθινοντο καὶ ἐν τῇ γ' ἔφθινον. -

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουλκάνια, δικριάνι, βωλόςυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἀλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ά.) ἦλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυμένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων;.....

Ἐν τῷ θ' ὅχι. -

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ, τὴν ἐπομένην. ;

Ἐν τῷ θρ. πρὸ ἀρχίζου ὥρα.
 στ. δικό του. ἔφινετο, ὅτε ἔφυγε
 σκότιμον, ἄτε λόγῳ καὶ πρὸς, ἔτε.
 λόγῳ ἔξαρτησιν ἀφ' ἑαυτοῦ κ. λ. π. -

- 12) Ποία ἄλλα ἀλωνιστικά ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινος τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικαύλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἀκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέραν μορφὴν):

Ἐν τῷ θρ. ἐκαστοῦ ποιῶ το δι-

δικαύλι π. π.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἄλωνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
 πους στάχους ;

Ναί -

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
 πημα τῶν ζῶων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ
 φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ της ; (Σχε-
 διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).

καὶ ἐντὸς καὶ ἐξωτὸς βουκέντρι διὰ
 τὸ βόσκειν καὶ βίβειν διὰ τὰ ἀλόφειν -

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου (π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.).....

κόπανος στρογγυλός

ξύλο καμπυλωτό διὰ τὸ κοῦντερον μικροῦ κεφαλῆς δημητριακῶν...

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ; Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν ;

0 x 1. -

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦ σταχύος, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

.....

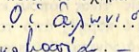
- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;
 Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

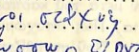
.....

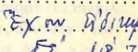
- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

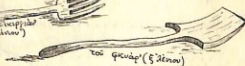
β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, εἰσπασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.

.....

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
 Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

..... Δεῖ φωνάζουν κ' αὖ
..... τοῖς ὦτων. -

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

..... κ' αὖτε δ. ι. κ. ι. γ. κ. ν. -

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾷ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

..... ὁ ποιεῖ, δὴν καὶ τὸν ὅχι σῆμα
..... ἔ. π. ἄμοιβῇ. -

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοῦς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεῦτερον ἀλώνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

..... Ἐν τῷ ὅλῳ καλῶνται κόντυλα καὶ ἀποφλοιῶνται
..... μετὰ τὸ κῶμῳμα ἐν τῷ ξύλῳ. -

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο

π
 0 x 1 -

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

Δ. Ἐ. ὑπάρχουν εἰδικὰ ἔργα, ἀλλὰ διὰ
 τοῦ λιχνίσματος χωρίζονται. -

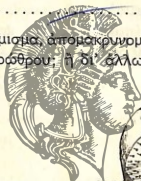
Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρόθρου· ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

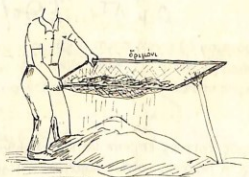
ΑΘΗΝΩΝ

κοσκίνο παλαιο δερμάτινο

κόθρος ἢ ἀνεμίσμα

δριμόνι

νων μὲ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους: βολίστρης, δριμόνι, δριμόνι, δριμόνι, δριμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

Ἐχρησιμοποίησαντο τὰ ἐν τῇ προηγου-
μένη φωτογραφείᾳ ἀντικείμενα, ὡς
ἐκκαλύντο ὑφίππευ. - κ. κ. Κόσκινο
ἀντιστάχην. -

- 7) Ὄταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταν-
ρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

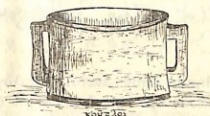
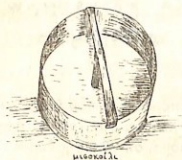
- 8) Ἀλλὰ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σῖτος, κριθὴ κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

οὐδὲ ἔθιστον. -

γ'.1) Ποῖαι ὀφείλαι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητά του εἰς ὀκάδας, εἰς κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

ἦτορ τοῦ ὀττοῦρ κοῦ ἀφ' ἑλ. τὸ «δεκάτου»
κ.α. μόνον. -

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἁλώνι ;

α) τὸ παπαδιάτικο, = Νάι

β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο, = Νάι

γ) τὸ γυφτιάτικο, = ὄχι

δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ., = ὄχι

Σημειώσατε τὰ ἐν χρῇσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν)

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνθηκὰς)

ἦτορ τοῦ ὀττοῦρ κοῦ ἀφ' ἑλ. τὸ «δεκάτου»
δοκάδα, κ.α. λώκενα ἀκ. κ.α. -

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἁλώνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον; Ἀπεδικάτω εἰς τὸ ἀχόν-
 ει... (α.χ.ρ.ων.) -... ὅχι. εἰς τὴν ὑπαιθρον.

- 5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογία τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχους ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα;...

... ὅχι. Ἐγένετο τὸ ἐδυνάτωρον κτ-
 τα τὴν ἐκείνην τῇ σπορᾷ -

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογία τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων,
 τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ;..

... ὅχι. -
 τὸ πλέγμα ἐγένετο κατὰ τὸν θερισμὸν.

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς· ποῦ φυλάσσεται.
 πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον;

Φυλάσσεται μέχρι τῶς ἐπαφέναν ἔτους -

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀναμμα φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Ἡ λαεμμία βωτῶν εἰς τὸ ὑπαιθρον
 γίνεται μόνον κατὰ τὸ ἑσπέρas τῆς
 κ.ρ.ε.α.κ.μ. τῆς τυροδάρου. -

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος;

Τὸ ἑσπέρas - Σ. ἐκ. θε. φ.ε.ω.
 ν.λ.δ. -

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αυτή ; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

Η φωτιά καίεται μερμηχάτος -

β'. 1) Ποιοι ανάπτουν την πυράν' παιδιά, ήλικιωμένοι, ποιος άλλος ;...

Την ανάπτουν παιδικά πέντζοι.

2) Ποιος ή ποιοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διά την πυράν.

Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναι, από ποιον μέρος ;

Τα συλλέγουν τα κορίτσια της χωριού - Δέντα κλέπτουν

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)

Οις οι κορίτσια της χωριού έρχονται
επ' το βουνόν από βουνό βουνό
και από την τσεράβαν και από
την τσεράβαν τα ξύλα

γ'. Ποίαι αί συνήθειαι εις κάθε τόπον διά κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι έπικλήσεις, έρσκια, άσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικά κείμενα

Οχι -

2) Πηδήματα, χοροί γύρω από την πυράν. (Περιγραφή λεπτομερής)

Έπεισαν οι νέοι, ποιός δε βρή
πρώτος - Έχόρεον : κορίτσια και
άδελφια στολισμένα και έρω έρχοντο
τα σνοικέσια τή περιπότρου εορτή

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

Ὅχι..... καὶ αὐτὰ... δὲ καὶ ἄλλα...
καὶ τὰ β... -

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

Ὅχι. -

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

Ὁ ἔθνος τῆς ἀρχαίας ἀποστολῆς
ἐκ τῆς γῆς τῆς ἀποστολῆς
καὶ ὑπάρχει σὺν τῇ ἐκκλησίᾳ
ἀποστολῆς ἐκ τῆς ἀποστολῆς
ἀποστολῆς ἀποστολῆς τῆς ἀποστολῆς
ἡ ἀποστολῆς ἀποστολῆς ἀποστολῆς
τῆς ἀποστολῆς ἀποστολῆς ἀποστολῆς

9 Ἐν Λίστῃ 15-2-1970

Ὁ συγγραφεὺς

Γεωργίου
Ἰ. Π. Δεβρῆ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Περιγραφή του γεωργικού βίου του χωριού Λίστης - Φιλιππών - Θεσπρωτίας.

Το χωριόν Λίστα βρίσκεται ἐν τῇ ἀνατολικῇ περὶ τῷ ὄρει Μουρμουϊάνα καὶ ἀποτερεῖ ἰδίαν κοινότητα μετὰ τοῦ ἀνωικισμοῦ τῆς (Ἀχινῆς). Τό ἔδαρὸς τῆς ἀφονοῦ δὲν ἔχει κρατῆσθαι κοντὴ τῆς τῶν κατοίκων, οἵτινες καὶ πρὸ τοῦ ἔτους 1920 (ἰδίως οἱ ἄνδρες) ἐξενηζέοντο ἐν Ἀθῆναις - Πειραιᾷ.

Τό ὀλίγον κῆμα, ἅτινα ἀπομείναντο, σκώρῃσεν, σκέρωνται μέ τῇ διάλειτον τοῦ τόπου, ἐκαχρηστέοντο ὑπὸ τῶν διαμενοντῶν ἑνταῦθα.

Ἰδοὺ τί μὲν διαφύεται ἐν τῷ χωρίῳ, τὸν ὅποιον ἐπεσφύρηται ἐν τῇ οἰκίᾳ τῶν

«Ὅπως, ἀφ' ὧν, μετὰ τὴν πρώτην βροχὴν τοῦ Σεπτεμβρίου ἐποτρύνοντο τὰ σπέρματα, τὰ ἴσταν, τὰ ἀνὰ τὰ περὶ τὴν μετὰ προηγουμένην σὺν ἡμῶν τὸ ἔργον, τὴν γῆν, τὴν λουρίαν καὶ τὸ σπῆρον. Τὸ σπῆρον τὸ καθεύδατε πρῶτον ἀπὸ τὰ διάφορα λαθούρια καὶ εἶχε φέρον.

Πρῶτον-πρῶτον σπέρναντε βρώμη τὰ σκώρῃσεν - τὰ σπέρναντε γὰρ καὶ σίτη, νὰ ῥῶνε τὰ πρόβατα, καὶ δὲ φυλάσσουν πρῶτον. Τό σιτάρι ὅμως πρῶτον νὰ οἶσιν πολλὰ βροχὰ καὶ ὡς πρῶτον τὰ ὡρμάναντε τὰ σκώρῃσεν κατὰ τὸ ἔργον τ' αὖτε-ἀφ' ὧν τὰ σπέρναντε. Βεβαίως προηγουμένη, ρίχνετε τὴν βροχὴν, γὰρ τὴν λιπώσεται, ὅπως σῆμα, ὅς ἔρτανα ἔδω σὺ χωρὶς. Τὴν Ἀνοιξὴ κάνατε τὸ βοτάνισμα τοῦ σιταρίου καὶ ἴσατε τὴ 20-25 τοῦ θεριστοῦ ἀρχίζετε τὸ θερίσμα, καὶ φυλάσσει μετὰ ῥῶναι μετὰ κόπῃ καὶ μετὰ δόντια. Θερίζαν καὶ οἱ ἄνδρες σὺν χωρὶς μετὰ, θερίζαν

και οι γυναίκες. Ίδιον τὰ κορίτσια παρὲς-παρὲς, πότε στὸ
ἓνα χωριό και πότε στὸ ἄλλο, μὴ διευθετῶνται μὲν
μὲ τὰ ξακουστὰ ἔθνη τὰ τραγούδια τους. -

Τέτοια τραγούδια ἦταν: «Τὰ κλερτόπουλα» «Διτάρικον
πρὶν ἦσαν» και ἄλλα. -

Δυστυχῶς τὸ χωριό μας οὐκ ἔδωκε πάντως ἦταν ἔρημο.
Ἐταξίδωναν οἱ ἄνδρες. Ἐλάχιστοι δὲ ἔμειναν μονι-
μως στὸ χωριό. -

Μετὰ τὸ θάνατον ἀρχισε τὸ δέσιμον και δέκα-
δέκα χερόβολα ἔκαναν ἓνα δέματι.

Κατ' ἄρχην τὰ δέματα ἐστύνοντο ὁρθὰ μέσα
στὸ χωριό και ἔπαυαν ἐκταῖοντο σὲ στροφές. -

Ἐκεῖ ἡ μεταφορά τῶν στροφῶν εἰς τὸ ἄλωνα τῆς
φυτικῆς δὲ εἶχε κατὰ τὸ ἄξιο περιεργον.

Ἐφορῶνόντο τὰ δέματα και μετέφερον τὸ
ἀπὸ τοῦ χωριοῦ στὸ ἄλωνα. -

Ὅποια ἡμέρα ἔκλειπετο σκοπτικόν, ἀρχισε
τὸ ἄλωνισμα. Ἀλύνοντο κατ' ἄρχην δ' ἔχον
τὰ περισσότερα φεύματα. Τὸ δὲ ἄλωνα ἐτάμην
στὸ ὅλον μαζί. -

Ἀπαραίτητον γὰρ τὸ γῆμα ἦτο ἡ βουμένητα
γὰρ τὰ βόδια και ἡ βίτσα γὰρ τὰ ἄλογα.

Τὸ διαφύκνι ἦταν ἀπαραίτητον στὸ ἄλω-
νε. Δεχὰ τὸ ἀνυποκωμία τῶν καρπῶν καὶ καίτοι
τὴν ἐπαναφορά στὸ ἄλωνα γινόντο παρὰ τὸ ἄλωνα
τὰ γῆμα. -

Τὸ λένισμα, ἂν μὴ ἔπαυεν ἡ ὥρα,
ἐφίετο τὸ ἄλωνα τῆς βοῆς τῶν ἄλλων,
ἢ δ' ἄλλως τὴν ἐπομένῃ ἡμέρᾳ.

Τὰ κοντοβάλα τὰ χωριάσαμε μὲ ἓνα

ξύλο και έτσι έβγαίνει ο καρπός.-

Τό άχυρο έπεριφένανε να ρίξω δροσά, α'τος
ώστε να μαλακώση και κατόπιν τό έδένανε
μυρά-μυρά δειλάτα και τό έβάζανε στών
άχυρών. Έχρησι μοποιώτα δέ τό άχυρον δια
τροφή των κονδρικών (για μέρτα) και δια σφόν-
σιμον των μανδρινών κατά την περίοδον τω
ξύλων.-

Όσον άφορά τη πατάτζ, α'τες ήτα λιγούστη.

Δά άκαρε χωράφις για πατάτζ, παρά μόνον
κάποιον λίγο άπό τό σπίτι σπέρναμε.

Βάζανε τή πατάτζ βωλιέ-βωλιέ σκεπνούς
μέ τό σιδηροτύρκι. Φορού ήχναμε μόν-
ηκη. Ο βαρλότες παραφυλά τή πατάτζ δά
έδωκε έκαρι έδωκε δά-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

διν τας χωριών μου.

Για τή βωτιέ δά έχω να σέ είπω και πολλά
πράγματα. Ανάβαμε βωτιέ-μυρμηκίζων-τό
βράδυ τή Κυριακή τή Τετάρτη, δηλαδή τή άπο-
κριέ.- Ανάβαμε σέ κάθε φατουνά. Έτσι ο'όλο
τό χωριό, όπως θυμάσαι, δά άνάβαν 4-5 βωτιέ-
χορεύανε και διάφορα τραγούδια όπως: «Νύκτα
πώ χορεύανε μέ τό λαμπρό ρεφφάρι» «Τήν χορεύουν
τά παιδιά...» και άλλα. Ως επί τό πλείστον

έχόρευαν οί νέοι και οί γέροι παρακο-
λουθούσαν και έδυμαίνοντα τά νεάτα τους.-
Καμφοά α'λλή φορά δέν άνάβαμε βωτιά
λίγους σχεδόν δέν φινιστά τιποτε άπ'α-
τά διότι ποιος να τά κάνει; Τό χωριό

δὲ ἔχα παρὰ μόνον φέροντος ἃ ἔδω ἐξελάσσε
ὁ φέρων χωρὶς συννημένος τῇ οὐσίᾳ του. -
Ὁνομάζετα: Νικολάου Ἀντωνίου τοῦ Χρίστου,
ἡλικία: 91 ἔτων Δ' Διοικητικῶς, ἔφηνήθη καὶ
ἐβεβαίωσε ἔν Λίστῃ - Θεσσαλονίκης -

Ἡ πρωτόδικον καὶ ἄλλοι χωρικοὶ-φύροντες, ὅλοι
δὲ μὲν εἶπαν τὰ αὐτὰ, σχετικῶς μὲ τὸν φερφ-
κὸν θίον καὶ τὰ κατ' ἔθιμον πυρὰς. -

Σήμερον οὐδὲ ἐρράζετα ἐν ταῖς ἀφῶν.

Τρεῖς νέοι ἄνδρες, οἱ ὅποιοι κατοικοῦν ἐν τῇ κοινὴ-
τῇ, ἀσχολοῦνται μὲ τὸ ἐπαγγελμὰ τοῦ κτίστον
καὶ τοῦ κυνηγῶν.

Συμμετέχον ὅτι οὐδὲ πᾶν ἀπάρχει σήμερον, ὅτε
νὰ χρησιμοποιεῖται, ἀλλὰ τὸ ὄφρμα ἢ τῇ σπο-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ὅτι ἀφῶν εἶναι ὅλοι. ὁ καθένας πάντοτε ἐξεν-
τῶντο. Ὡς ἐν τῷ τῷ ἀποδορίᾳ μὲ εἶναι ὅλοι
καὶ πτωχοί.

Ἡ ἔμφασις τῇ ἰσχυρῇ χώρα εἶναι πρὸς
σοβαρὴν διὰ τὸ ἔθνος μας. -

Ἡ ἔν Λίστῃ τοῦ 15^{ης} Φεβρουαρίου 1970
ὁ συνμοφῶς

ΓΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΠΑΥΛΟΣ

[Ἐλευθέριος Π. Παυλός, διδάσκων]

Ἡ μνηστὴς οὐλοφὴ ἔφηνετο τῇ 14^{ης} καὶ
15^{ης} Φεβρουαρίου 1970. —

Αριθ. Πρωτ. 17

Προς

Τὴν Ἀκαδημίαν Θεσπιάων (Κέντρον
Ἑρεῦνης Ἑλληνικῆς Λογογραφίας)
(Διὰ τοῦ κ' Ὑποδ) τοῦ Διευτ. Ἑστ.) Σουλ.
Περιφερείας Φιλιατῶν)

Θέμα:

Ἀναγνωστοποιῶν 14

ἐκ Ἀθηνῶν. —

« Ὑποβορὴ ἑρωτηματολο-
γίου λογογραφικῶ περιε-
χομένου ».

Ἐν Λίστι τῇ 17-2-1970
Συντημέν. 2..

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω
ὑμῖν, συντημένως, τὸ ἑρωτηματο-
λόγιον λογογραφικῶ περιεχομένου,
συμπληρωμένον, ὡς καὶ χειρόγρα-
φον μὲν ἐργασίαν, καὶ νὰ γνωρίσω
ὅτι ἐξ ὑμῶν, ἔν τ' ἐγένετο ἡ συλλογὴ,
εἶναι γὰρ ἐνταῦθα, ἀφ' ὧν καὶ αἰρετοὶ
σχεδὸν ἀκαταίμακτοι ἀπὸ νέου.

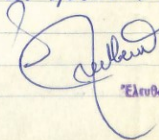
Οἱ κἀτοικοὶ εἶναι συνταξιῶκοι τοῦ
I.K.A καὶ τοῦ T.E.B.E.

Οἱ ὄξιοι ἄγροί ἔχουν μῆναι 2 καὶ
λιγροὶ πρὸ πολλῶν ἔτων. —

Τὰ ἔσοδα θέν τῇ σπορᾷ, τοῦ θέρους
τοῦ αἰωνίου καὶ τῇ πρῶτῃ ἡσάν
ὀλίγα. —

Εὐπαθέστατος

Ὁ Διδάσκαλος καὶ Δ/ντῃς
τοῦ 1) Θεοῖον Διευτ. Σχολείου.

Ἐλευθέριος Παν. Λαδῆς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ